

Kerkverlating

Schriftelijke of mondelinge mededeling voldoende?

Zo menig secretariaat van een ordinariaat en parochie ontving in de voorbije maanden als gevolg van de berichtgeving over seksueel misbruik in de kerk mails, brieven of telefoontjes, waarin een kerkverlating medegedeeld werd. De betreffende katholiek uitte daarin zijn/haar wil om uit de Kerk uitgeschreven te worden. Is het voldoende voor een kerkverlating dat een dergelijke schriftelijke of mondelinge mededeling ontvangen en daarvan een notitie van kerkverlating in het doopregister van de parochie waar de katholiek gedoopt werd, gemaakt wordt?

Formele eisen

Het Kerkelijk Recht stelt aan een kerkverlating bepaalde *formele* eisen. Als die niet vervuld zijn kan er geen sprake zijn van een kerkverlating, d.w.z. een juridische handeling met als gevolg dat iemand geëxcommuniceerd wordt. Weliswaar blijft de uitgetredene gedoopt en katholiek, maar eenmaal geëxcommuniceerd heeft hij/zij geen rechten meer in de Kerk. Hij/zij mag geen sacramenten en sacramentaliën ontvangen of kerkelijke ambten uitoefenen. Omdat dus de gevolgen van een kerkverlating voor de betreffende zeer zwaar zijn, is een uitschrijving uit de Kerk aan *strikte* formele eisen gebonden. De *Pauselijke Raad voor de Wetsteksten* heeft op 13 maart 2006 met pauselijke goedkeuring drie voorwaarden gesteld voor een zogenaamde “formele act” van kerkuittreding:

1. De *innerlijke* beslissing van de katholiek om volledig zijn banden met de Kerk te verbreken.
2. De *schriftelijke* verklaring van deze wil.
3. De *aanvaarding* van deze intentieverklaring door een *kerkelijke* instantie (ordinaris, pastoor).

Geen presumptie

Voor het effectueren van een kerkverlating is met name punt drie een *essentiële* vereiste. Het aanvaarden van een intentieverklaring veronderstelt namelijk een nader onderzoek naar de inhoud van deze verklaring door de ordinaris of de pastoor. Want achter zulk een kerkverlating hoeft niet per se de intentie te staan om alle banden met de Kerk te verbreken. Deze intentie mag *nooit* (!) verondersteld worden, gezien de kerkjuridische consequenties van een dergelijke verklaring.

Voorafgaand onderzoek

Daarom moet een gesprek met de kerkelijke instantie voorafgaan. Zij is bevoegd en in staat om te beoordelen of inderdaad de intentie gericht is op het verbreken van de banden met de Kerk. Als de katholiek daadwerkelijk deze banden wil verbreken, dan zal de ordinaris of pastoor eerst in een pastoraal gesprek proberen de persoon in kwestie van deze stap af te

houden, waarbij ook het gevolg van deze kerkverlating ter sprake moet komen (namelijk *excommunicatie*). Bijft de katholiek echter bij zijn/haar besluit, dan dient hij/zij een schriftelijke verklaring, voorzien van zijn/haar handtekening, af te leggen, waarin zijn/haar innerlijke overtuiging duidelijk wordt om zich los te maken van het katholiek geloof en de geloofsgemeenschap van de Katholieke Kerk.

Aantekening in doopregister

Van deze verklaring wordt vervolgens een aantekening gemaakt in het doopregister van de doopparochie van de katholiek. Pas met deze inschrijving is de kerkverlating een kerkrechtelijk feit. Door de inschrijving in het doopregister treedt de excommunicatie in kracht.

Conclusie

Uit dit alles volgt: Verklaringen die zonder voorafgaande toetsing door de bevoegde kerkelijke instantie van de intentie van de katholiek om de banden met de Kerk te verbreken afgegeven en niet schriftelijk gedocumenteerd worden effectueren *geen* kerkverlating.

Dr. G.P. Weishaupt, *Gerechtsvicaris*